

Mindig van választás

Valutapénztáros és valuta-ügyintéző (Postai és banki pénztáros)

Szakmabemutató információs mappa

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

FELELŐS KIADÓ: PIRISI KÁROLY

KÉSZÍTŐ: ALICE MARKETING MANUFAKTÚRA

PÁLYAORIENTÁCIÓS LEKTOR: HARKÁNYI ADRIENNE
SZAKMAI LEKTORÁLÁS: PÁL TIBOR, KÖZGAZDA, SZAKÉRTŐ (PÉNZVÁLTÁSI ÜZLETÁG),
MONOR ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET

A SZAKMAISMERTETŐ MAPPA A TÁMOP 2.2.2 – „A PÁLYAORIENTÁCIÓ RENDSZERÉNEK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI FEJLESZTÉSE” PROJEKT KERETÉBEN KERÜLT KIDOLGOZÁSRA.

PROGRAMVEZETŐ: BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP ÉS A MAGYAR ÁLLAM TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL
2010

www.afsz.hu
www.epalya.hu
www.eletpalya.afsz.hu

Tartalomjegyzék

A. Feladatok és tevékenységek

B. Követelmények

C. Szakképzés

**D. Kereseti lehetőségek,
elhelyezkedési kilátások**

E. Egyéb információs források

Feladatok és tevékenységek

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?
- ◆ Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?
(anyagok, szerszámok, műszerek, gépek...)
- ◆ Hol végzi a munkáját?
(szabadban, műhelyben, irodában, üzletben...)
- ◆ Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?
(vevő, ügyfél, kolléga...)

*"A pénz nem a legfontosabb dolog az ember életében,
de mindenre hatással van, amit fontosnak tart."*

/Robert Kiyosaki/

Noha már Mezopotámiában i.e. 2-3 ezer évvel használtak ezüstöt fizetési eszközként, a mai pénzermék ősei csak Kis-Ázsiában, Lüdiában jelentek meg az i.e. 640-630-as években, amelyek arany és ezüst ötvözetéből készültek. I.e. 550 körül a legendásan gazdag és hatalmas Krózus király bevezette az általunk is ismert fémpénzt, aminek alapját a Lüd Királyság területén lévő Pactolus folyóban nagy mennyiségben található arany-ezüst ötvözet, az élektroon jelentette.

Az érmeverés Athénban az i.e. 5. századtól vált uralkodóvá és vette át a mért ezüst szerepét a fizetéseknel, bár ezeket az érmekeket is darabolták, vagyis a felhasználók sokáig nem vettek tudomást érme jellegükről.

A rómaiak viszonylag későn adoptálták a már jóval előttük használt fémpénzerméket, de annál nagyobb lendülettel verték őket, és egyre jobban hígították nemesfémtartalmukat a pun háborúk (i.e. 3. század) finanszírozása érdekében. A korai középkor jellemző problémája is az érmék fémtartalmának folyamatos hígítása volt. Az angol csőd szó ("bankruptcy") eredete a középkori Itáliáig nyúlik vissza, miként a bank kifejezés is. Ez utóbbi a banco-ból származik, ami (eredetileg a 12. sz.-i Genovában) pénzváltó pultot jelentett. A középkorban ugyanis a jelenleginél sokkal több pénz volt forgalomban, s a névérték mellett sokkal inkább a benne található nemesfém biztosította az értékét. Mivel az uralkodók sokszor rontották a pénzt, ezért a beváltásnál nagyon figyelmesnek kellett lenni. A pénzváltó asztal is speciális volt, márvány felületére dobott pénz csengéséből tudták megítélni a fémek

arányát. A csőd terminus is az asztalhoz kötődik. Ha egy kereskedő nem tudott fizetni, akkor azt az asztalt, amelyen árusított, összetörték ("banca rotta").

Az olasz városok pénzváltói a 13. századtól növekvő mértékben vállaltak magukra klasszikus banki, kölcsönzői funkciókat, és az üzlet jól is ment, amíg egyházi és világi ügyfelek rendre visszafizették a kölcsönöket. De ez nem volt mindig így, aminek eredményeként több ilyen kezdetleges bankház, mint például a firenzei Peruzzi (1343-ban) és a Bardi (1346-ban) tönkrement, mivel a francia és angol királyok nem fizették vissza tartozásaikat.

A 17. században folytatódott a pénzkibocsátás mai formáinak kialakulása. A pénzverők egyre inkább bankári funkciókat vettek fel, és növekvő mértékben igényelték, hogy olyan szabályozás alakuljon ki, mely tevékenységüket védi a királyi önkénytől. A század folyamán a nemzeti adósság rendszerének és a jegybanki működésnek az alapjai is megjelennek.

A 19. század legfontosabb fejleménye az aranypénz egyeduralmává válása volt. Folytatódott a bankrendszerek fejlődése, így különösen Németországban és Japánban, mely országok lemaradtak a pénzügyi fejlettségben az európai királyságok nagy részétől.

A II. világháború egyik legfontosabb eredménye a pénzügyi fejlődés szempontjából az amerikai New Hampshire-ben található Bretton Woodsban tartott konferenciáról elnevezett megállapodás volt 1944-ben. Ez a megállapodás teremtette meg a világ pénzügyi rendszerének modern keretét, rögzített árfolyamokkal. Ebben az időben a nemzeti valuták árfolyama már nem a mögöttük álló aranytartalék függvényében került rögzítésre, hanem

egymáshoz képest, átváltható devizákkal, és mindezt a szabadkereskedelem talaján. Ekkor jött létre a Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund - IMF).

A 80-as évek egyik legfontosabb folyamata az európai integráció előrelépése volt. A Maastrichti Megállapodás értelmében és a tagországok jó együttműködése eredményeként 1999. január elsején számlapénzként, majd 2002. január elsején a készpénzfizetési rendszerben bevezetésre került az euró, amely 12 uniós ország nemzeti valutáját váltotta fel. Az euróövezetbe tartozó országok köre azóta is folyamatosan bővül.

*„Magyarországon a pénzváltási tevékenységet **hitelintézetek** (azaz kereskedelmi bankok és takarékszövetkezetek), illetve a hitelintézetek megbízásából működő **közvetítők** (azaz utazási irodák, szállodák, pénzváltó cégek) végezhetik. Valamennyi pénzváltással foglalkozó intézmény tevékenységéhez az **engedélyt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** adja ki és látja el egyúttal felügyeletüket is.”* – mondja egy területen dolgozó szakértő.

A *valutapénztáros és valuta-ügyintéző* egyik alapvető feladata a valuták, azaz a külföldi országok törvényes fizetési eszközének magánszemélyektől és vállalkozásoktól történő megvásárlása, számukra történő eladása vagy konvertálása, az említett pénzváltási műveletekhez kapcsolódó tevékenység végrehajtása.

A valutapénztáros és valuta-ügyintéző szakképesítéssel rendelkező munkavállalók elhelyezkedhetnek:

- bankoknál és takarékszövetkezeteknél,

- pénzváltó cégeknél,
- utazási irodáknál,
- szállodáknál.

A bankokban és takarékszövetkezetekben az elmúlt években folyamatosan változtak az ügyfél-kiszolgálási technikák, melynek következtében **egy pontos munkahelyek** jöttek létre, így a szokásos banki műveletek (számlanyitás, pénzforgalmi szolgáltatás nyújtása, hitelezés, befektetési tanácsadás) mellett **minden ügyintéző végez készpénzkezelést forintban és valutában.** Természetesen továbbra is megtalálható a bankfiókokban és takarékszövetkezeti kirendeltségekben a készpénzforgalom lebonyolítására szolgáló pénztárfülke.

A lakossági ügyintézői pozíció betöltéséhez a *valutapénztáros és valuta-ügyintéző szakképesítés mellett célszerű egyéb* (pl. pénzügyi-gazdasági, bankszakmai) **képesítést** is megszerezni.

Fő feladatok, tevékenységek

A valutapénztáros és valuta-ügyintéző legfőbb feladata a hatályos jogszabályoknak és belső ügyviteli szabályzatoknak megfelelően elvégezni a valutaváltással kapcsolatos feladatokat, ellátni a pénztárkezelési teendőket, elvégezni a bankjegyfelismerést és bankjegyvizsgálatot.

Alaptevékenységek:

- valuta és csekkek átvétele, valódiságának és forgalomképességének ellenőrzése;

- ügyfél azonosságának ellenőrzése (személyazonosító okmány, útlevél, egyéb okmányok);
- számítógépes program alkalmazásával a váltási tranzakció elvégzése;
- mindenkori árfolyamok ismerete, a napi árfolyamok feltöltésének elvégzése;
- számítógép, illetve az alkalmazói program meghibásodása esetén a váltás elvégzése kézzel vagy asztali számológép segítségével;
- napi kimutatások elkészítése valutanemenként;
- kapcsolattartás az értéktárral, forint- és valutakészlet rendelése, kapcsolódó nyilvántartások kezelése;
- hó végi kimutatások készítése;
- ellenőrzés esetén valamennyi tevékenységének részletes bemutatása;
- az ügyfelek számára felvilágosítás adása.

Munkahely, munkakörnyezet

A *valutapénztáros és valuta-ügyintéző* munkáját **sokféle környezetben** végezheti, így különösen a **bankok és takarékszövetkezetek** fegyelmezett, halk, szabályozott légkörében, az idegenforgalmilag frekventált helyeken lévő **pénzváltó irodákban**, a különféle **utazási irodák** vagy **szállodák** tevékenységéhez kapcsolódóan többféle környezetben. Mindig **belső, zárt térben** dolgozik, de különböző szintű forgalmi és zajhatásoknak kitéve.

A bankok és takarékszövetkezetek világában az ügyintéző munkaasztalát, közvetlen környezetét általában elhatárolják a nagyobb ügyféltértől. A *valutapénztáros és valuta-ügyintéző* a nagy értékek kezelésére, illetve munkájának zavartalanságára tekintettel külön pénztárfülkében végzi

munkáját.

Gyakori a **tartósan ülve** végzett pénztárosi, pénzváltási munka.

A bankokban és takarékszövetkezetekben, illetve utazási irodákban általános a **fix, kötött munkaidő**. Az egyéb **pénzváltó helyeken** (pl. szállodákban, hosszabb nyitva tartású pénzváltókban) **két műszakban, a szolgáltatás jellegéből adódóan hétvégén is** dolgoznak a pénztárosok.

A munkavégzés során használt eszközök

Az *valutapénztáros és valuta-ügyintéző* munkavégzése során különféle eszközöket használ. Ezek közül a legjellemzőbbek:

- nagyító,
- UV lámpa,
- bankjegyszámláló gépek,
- bankjegy- és érmetároló eszköz,
- pánccélszekrény, sajátkódos készpénztároló multiszéf,
- számítógép a hozzá tartozó egységekkel.

Kapcsolatok

A *valutapénztáros és valuta-ügyintéző* feladatai során a legkülönbözőbb tulajdonságú, vérmérsékletű és tájékozottságú ügyfelekkel kerül kapcsolatba. Emellett kapcsolatot tart feletteseivel (pl. fiókvezető, irodavezető, hivatalvezető) és munkatársaival (pl. banki ügyintéző, értéktáros) is.

Követelmények

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?
- ◆ Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?
- ◆ Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?
- ◆ Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?
- ◆ Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?
- ◆ Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Fizikai igénybevétel, megterhelés

A valutapénztáros és valuta-ügyintéző munkájában az **ülés, állás és a rövid távú járás** váltakozik. Feladatvégzésük **szellemi igénybevételt** jelent, **fizikai megterhelés szempontjából könnyű munkának minősül**. A napi szinten történő pénzkezelés és elszámolás magas szintű **stresszel** járhat, hiszen az illetőnek a kezelt összegek felett elszámolási kötelezettsége van. A munkakör betöltése előtt a munkatársaknak **felelősségvállalási nyilatkozatot** is kell tenniük. Növelheti a stresszt a fegyveres támadásnak való kitettség érzése is.

Környezeti ártalmak, hátrányok

Egészségre ártalmas tényezők **nincsenek**, bár az **esetenként előforduló tizenkét órás műszak**, esetleg a **sok állás** okozhat láb-, hát-, gerincproblémákat. A **baleseti lehetőség** igen csekély.

Egészségügyi tényezők

Jó látás, megfelelő színérzék, **jó hallás** az ügyfelekkel való kapcsolattartáshoz, és megfelelő **tapintókészség** a bankjegyek tapintás útján történő felismeréséhez (karok, kéz, ujjak épsége), az érzékszervek funkcióival szemben támasztott követelmények. A **krónikus pszichikai betegségek fennállása kizáró kritérium** lehet a szakma gyakorlása szempontjából.

A foglalkozás gyakorlását kizáró egészségi tényezők

- jó látást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- karok/kezek/ujjak fokozott használatát

igénylő munkát nem végezhet

- fokozott figyelmet igénylő munkát nem végezhet
- együttműködést kívánó munkát nem végezhet

A foglalkozás gyakorlását korlátozó egészségi tényezők

- ép hallást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- jó beszélőképességet igénylő munka végzésére nem alkalmas
- tartós ülőmunkát nem végezhet
- érzelmi megterheléssel járó munkát nem végezhet

A szakma sikeres gyakorlása szempontjából fontos képességek (kompetenciák)

A foglalkozás **nagy anyagi felelősséggel** jár együtt, az ügyfelek viselkedésében, **kommunikációs készségében, tájékozottsági szintjében nagy különbségek vannak**, amelyet a *valutapénztárosnak és valuta-ügyintézőnek* jól kell tudnia kezelni és a problémás helyzeteket **önállóan kell megoldani**. Pályakövetelmény ezen felül az **ápoltság megjelenés, az ügyfelekkel szemben tanúsított udvarias viselkedés, a jó modor és az együttműködési készség**.

Szakmai kompetenciák:

- olvasott szakmai szöveg megértése
- jó számolási készség

- magabiztos számítógép-használat
- üzletszabályzatok, utasítások, eljárási rendek előírásainak magabiztos alkalmazása
- kommunikáció idegen nyelven
- az ellenőrzéshez használható segédeszközök magabiztos használata

Személyes kompetenciák:

- éles látás
- aprólékos tapintás
- kéz- és ujjügyesség
- önállóság
- döntésképeség
- felelősségtudat
- pontosság
- megbízhatóság
- türelmesség

Társas kompetenciák:

- határozottság
- kapcsolatteremtő készség
- konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák:

- ismeretek helyén való alkalmazása
- pontosság
- emlékezőképesség

- hibakeresés (diagnosztizálás)
- körültekintés, elővigyázatosság

Fontos tárgyak

Az, aki középiskolában **magyar nyelvből, idegen nyelvből és matematikából** jobb tanulmányi eredményt ért el, nagyobb valószínűséggel találja meg örömét a foglalkozás nyújtotta munkakörökben.

Érdeklődési kör

A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi **öt érdeklődési irány** a legfontosabb:

- emberek között dolgozni,
- irodában dolgozni,
- eladni, vásárolni,
- tiszta környezetben dolgozni,
- érdeklődés a pénz világa iránt.

Szakképzés

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Mit kell tanulni a szakképzés során?
- ◆ Hol történik a szakképzés?
- ◆ Milyen iskolai előképzettségre van szükség?
- ◆ Mennyi ideig tart a szakképzés?
- ◆ Milyen költségekkel jár a képzés, és kapható-e támogatás?
- ◆ Mekkora a képzésbe felvehető létszám?

Előképzettség, képzés ideje, helye, költségek

A *valutapénztáros és valuta-ügyintéző képzés célja* – a hazai és a nemzetközi igények figyelembevételével – olyan **szakemberek képzése**, akik igazi szakértelemmel fogadják az ügyfeleket, vagyis **magas szintű szakmai ismeretekkel** és legalább **alapfokú nyelvtudással rendelkeznek, amely ismereteket államilag elismert vizsgaokirattal kell igazolniuk.**

Iskolai végzettség tekintetében **befejezett középiskolai tanulmányok** a minimum követelmény.

A szakképesítés csak **felnőttképzésben** szerezhető meg. Mivel felnőttképzésről van szó, elsősorban **költségtérítéses** tanfolyamokról beszélhetünk, de szakképzési hozzájárulás igénybe vehető.

A **képzés részképesítéseként** *kifizetőhelyi pénztárosi* végzettséget is lehet szerezni.

A **képzési idő legfeljebb 200 óra**, melyből a hallgató **36-40 órás elméleti és gyakorlati oktatásban** részesül, a fennmaradó időtartam a hallgató **egyéni felkészülése a vizsgára**. A tanfolyamon a tanulók **50-50%-ban** részesülnek **elméleti és gyakorlati oktatásban**. A képzés **középszintű szakképesítést** ad, **mellyel szellemi munkát igénylő munkakört lehet betölteni**. A szakképzésért felelős hatóság jelenleg egy évben **három vizsgaidőpontot** (március, június, október hónapokban) határoz meg, így a képzések ezekhez az időpontokhoz igazodnak.

A képzés során tanulandó tárgycsoportok/modulok:

- általános ügyintézői ismeretek (a pénzforgalom lebonyolításának módjai, szabályai, pénzkezelésre vonatkozó szabályok, iratkezelési ismeretek és forint-bankjegyismeret (érvényesség, valódiságellenőrzés stb.);
- speciális ügyintézői ismeretek (valutavétel, -eladás, konverzió, bankjegyvizsgálat, csekkek váltása, pénzmosás megelőzése, árfolyamjegyzés és -alkalmazás, bizonylatolás, panaszügyek kezelése);
- bankjegyelismerés, bankjegyvizsgálat.

A valutapénztáros és valuta-ügyintézői végzettség megszerzése után általában gyakorlott szakemberek támogató, segítő közegében, próbaidő alatt, anyagi felelősség nélküli gyakorlással lehet a kezdő gyakorlati tudást megszerezni.

Jogsabályi kötelezettség ugyan nincs, de a *valutapénztáros és valuta-ügyintézői* szakképesítéssel rendelkezőknek célszerű **bizonyos időszakonként** (pl. három vagy négyévente) az ismereteket **megújítani**, melyről a munkáltatók belső előírásai különböző módon rendelkeznek. A pénzváltó intézmények nagy energiát fordítanak arra is, hogy munkatársaikat folyamatos továbbképzéssel, belső tréningekkel, szabályozásokra vonatkozó oktatásokkal készítsék fel az újabb és újabb szolgáltatások nyújtására, a különböző rendszerek kezelésére, illetve a szakszerű és banki normáknak megfelelő munkavégzésre.

"Aki sajnálja a pénzt a tudás megszerzésére, az nem számol a tudatlanság költségeivel." (Tonk Emil)

A szakképesítéssel kapcsolatos részletes információk megismerhetők a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapjának (www.nive.hu) Szakképzési dokumentumok és Adatbázisok menüpontja alatt, valamint a Nemzeti Pályaorientációs Portálon (www.eletpalya.afsz.hu).

Kereseti lehetőségek, elhelyezkedési kilátások

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Hogyan alakult az átlagkereset a szakmában?
- ◆ Hányan szereztek szakképesítést az elmúlt időszakban?
- ◆ Hányan dolgoznak ebben a szakmában?
- ◆ Mekkora a munkaerő iránti kereslet ebben a szakmában?
- ◆ Hogyan alakult a munkanélküliek száma?
- ◆ Milyen más foglalkozási területre válthat át az ember viszonylag könnyen?

Munkaerő iránti kereslet, munkanélküliség

A foglalkozást kereső munkanélküliek számát és a bejelentett álláshelyek számát az alábbi táblázatokban foglaltuk össze:

A foglalkozást kereső munkanélküliek száma országosan (fő/év)		
Év	Pályakezdő munkanélküliek és álláskereső	Összes munkanélküli és álláskereső
2007	11	156
2008	22	200
2009	36	240

Bejelentett álláshelyek száma országosan (db/év)	
Év	Bejelentett álláshelyek száma
2007	53
2008	65
2009	91

Az elmúlt évek adatai szerint a **szakmában elhelyezkedni kívánók** száma fokozatosan **nőtt**, azonban a **keresleti oldal** ezt a számot még **nem fedte le**.

„A szakma iránti jövőbeni kereslet szempontjából fontos tényező, hogy ha Magyarországon bevezetik az eurót, az a pénzváltási forgalom jelentős csökkenését vonja majd maga után, amely a szakma iránti kereslet csökkenését eredményezi majd.” - mondja egy területen dolgozó szakértő.

Átlagkereset

A foglalkozásra jellemző átlagkeresettel kapcsolatos információk megtalálhatók az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján: <http://foglalkozasok.afsz.hu>.

Az itt található adatok alapján a **szakma átlagkereseti lehetőségeit** az alábbi táblázat tartalmazza:

Országos átlagkereseti adatok (bruttó Ft/hónap)		
Év	Személyi alapbér	Teljes kereset
2007	135 594	161 381
2008	147 815	185 833
2009	157 316	185 094

Jól látható, hogy a *valutapénztárosok* **átlagbére** az elmúlt években folyamatosan **nőtt**. Ez a szám már **meghaladja az érettségivel rendelkezők nemzetgazdasági átlagát**.

Szakmaváltás, átképzési lehetőségek, karrier

Ha a szakma iránt érdeklődő **továbbképz**i magát **pénzügyi-gazdasági területen**, akkor több **különböző pozícióban** is el tud helyezkedni, illetve képes lesz ezek feladatait, tevékenységeit megfelelően ellátni.

További elhelyezkedésre, munkaerő-piaci tendenciákra vonatkozó adatok érhetők el a www.afsz.hu weboldal Statisztika menüpontja alatt.

Egyéb információs források

- **Nyomtatott információk**
- **Elektronikusan elérhető források**

Szakkönyvek

- Nemzetközi Pénzügyek (Aula Kiadó, 1999)
- Bankjog (Complex Kiadó, 1998)
- Pénzügyi integráció Európában (Complex Kiadó, 2001)
- Jaksity György: A pénz természete (Alinea Kiadó, 2003)

Szépirodalom, film

- Maurice Druon: Elátkozott királyok (számos magyar kiadóban megjelent)
 - a történelmi regény az európai uralkodóházak élete mellett
bepillantást enged egy lombard pénzváltó család életébe is.
- Mecseki Rita Eszter: Idézetek könyve – A pénz
 - a magyar és a világirodalom legtalálóbb, pénzről, kincsről, vagyonról, tőkéről, megtakarításról stb. szóló félszáz költemény- és prózarészletét gyűjti egybe, s a rájuk rímelő félszáz képzőművészeti alkotást közli.
- Pénzváltók c. film (1993)

Elektronikusan elérhető források

www.bankszovetseg.hu – a Magyar Bankszövetség honlapja

www.pszaf.hu – a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének honlapja

www.afsz.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapja

www.nive.hu – a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapja

www.epalya.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat pályainformációs

honlapja

www.eletpalya.afsz.hu – Nemzeti Pályaorientációs Portál